

Johann Gabriel Pries

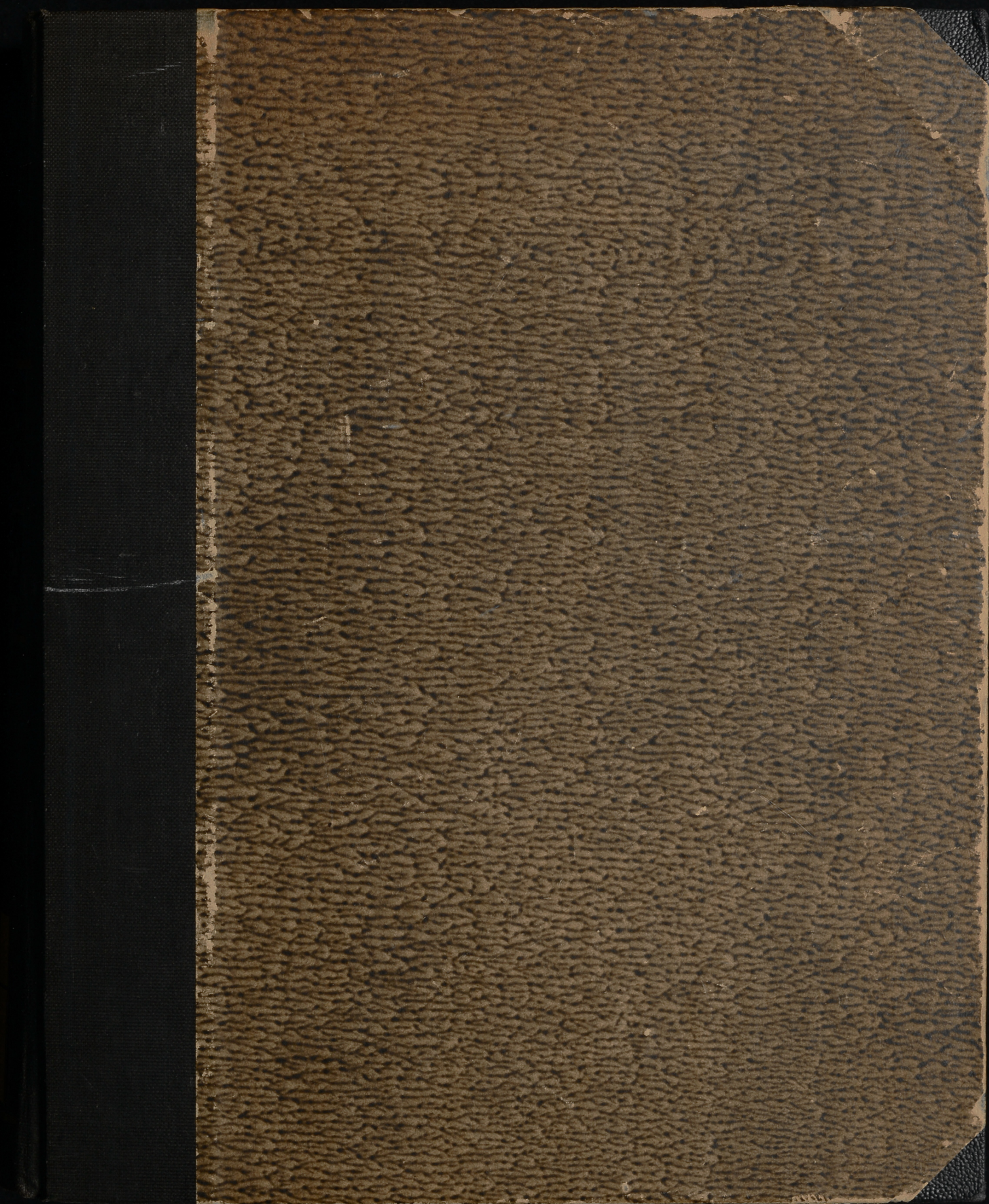
**Commentatio Philologica In Vocem ... Genes. Cap. XLI. v.43, (Qvam Reddit B.
Lvthervs: Der ist des Landes Vater) : Actvi Oratorio, Serenissimi Dvcis ...
Christiani Lv dovici, Dvcis Regnantis Megapolitani, ... Natali, Felice Sidere
Redevnti, Sacro, Et Die XV. Maji. A. R. S. MDCCLIV ... Inter Concentvs Mvsicos
Habendo, Invitationis Cavssa Praemissa**

Rostochii: Litteris Rösenianis, [1754]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn881452009>

Druck Freier Zugang

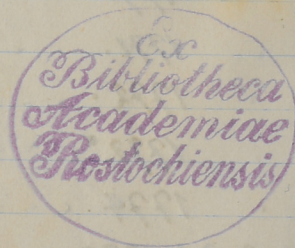

MK-9453. (2)

Inhalt:

- Progr. 2. Geburtstagsfeier des Landesfürst. 1754. m. Ath. Pries, Jon. XLII, 43.
- Progr. 2. Geburtstagsfeier des Landesfürsten 1755. m. Ath.: Pries, De div. leg. Mosaic. praestantia.
- 1756 " " " " " " " " " " " "
1757. " " " " " " " " " " " "
1759. " " " " " " " " " " " "
1763. " " " " " " " " " " " "
- zur Friedensfeier 1763. [1762 steht Mk. 55 16.]
- Geburtstagsf. d. 1764. " " " " " " " " " " " "
1765. " " " " " " " " " " " "
1766. " " " " " " " " " " " "
1767. " " " " " " " " " " " "
1768. " " " " " " " " " " " "
1769. " " " " " " " " " " " "
1770. " " " " " " " " " " " "
1771. " " " " " " " " " " " "
1772. " " " " " " " " " " " "
1773. " " " " " " " " " " " "
1774. " " " " " " " " " " " "
- Reformationsfest 31. Oct. 1775.
- Geburtstagsf. d. Landesherm. 1775. " " " " " " " " " " " "
1776. " " " " " " " " " " " "
1777. " " " " " " " " " " " "
1778. " " " " " " " " " " " "
- Gedächtnisf. f. Herzog Friedrich 1785.
- Einführung d. Direkt. Fuchs. 1789. " " " " " " " " " " " "
- off. Schulprüfung. 1789.
- Cantate 2. Lehrer. Einführung. 1789.
- 1792.
1793. (Winter)
1793. (Sommer) m. Ath.: Fuchs, Ex Evang. ostenditur, quomodo...
- 1796.

COMMENTATIO PHILOLOGICA

IN

VOCEM אֲבִירָה GENES. CAP. XLI. V. 43,

(QVAM REDDIT B. LVTHERVS:

Der ist des Landes Vater.)

ACTVI ORATORIO,
SERENISSIMI DVCIS, PRINCIPIS AC DOMINI,
DOMINI
CHRISTIANI
LYDOVICI,

DVCIS REGNANTIS MEGAPOLITANI, PRINCIPIS VETUSTAE GENTIS HENETAE, SVERINI AC RACEBURGI,
COMITIS ITEM SVERINENSIS, TERRARVM ROSTOCHII AC
STARGARDIAE DYNASTAE,

OPTIMI PATRIS PATRIAE,
DOMINI NOSTRI ET NVTRITORIS HVJVS GYMNASII
LONGE CLEMENTISSIMI,

NATALI,
FELICE SIDERE REDEVNTI,

SACRO,

ET DIE XV. MAJ. A. R. S. MDCCLIV

IN AVDITORIO MAJORI INTER CONCENTVS MVSICOS HABENDO,
INVITATIONIS CAVSSA PRAEMISSA,

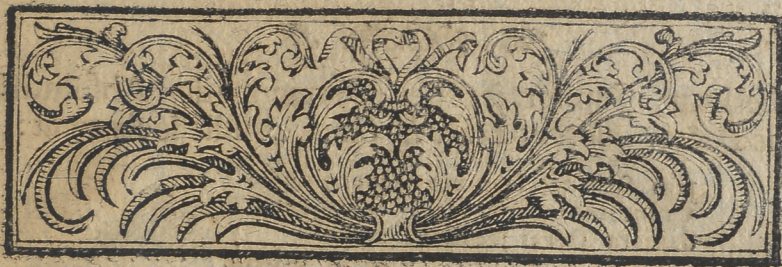
AVCTORE

M. IO. GABR. PRIES,

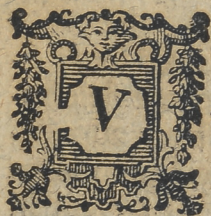
DVCALIS GYMNASII GVSTROVIENSIS RECTORE.

ROSTOCHII, LITTERIS RÖSENIANIS.

ש ש ב

ariis ex honoris dignitatisque titulis, quibus summos Reipublicae Gubernatores pia ac gratae placuit antiquitati insignire, an ullam aliam deprehenderis adpellationem, quam Patris Patriae, quae non solum tanto claritatis lumine praeclaras atque excelsas in optimo Principe conspicuas sistat virtutes, sed et, quotquot ipsius subsunt regimini auspicatissimo et faustissimo, cives sui admoneat muneris ac pietatis, dubium utique esse videtur. Philosophorum suae aetatis acutissimus, *SENECA de Clementia, Libr. I. Cap. XIV* Principum virtutes, amorem in cives, prudentiam ac sapientiam et alias longe plures nitide et pulchre descripturus ait: *Principem Patrem Patriae adpellavimus, uti sciret datam sibi potestatem patriam, quae est temperatissima, liberis consulens, suaque post illos ponens.* Tanti quoque pretii, ponderis ac momenti apud populum Romanum fuit Patris adpellatio, ut ipsi Dii, et qui eorum omnium summus

A 2

habe-

habebatur, Jupiter, ita fuerint nuncupati. Absolutissimus Poëta, *Flaccus Libr. I. Ode 2.* et aliis locis canit:

jam satis terris nivis atque diræ
Grandinis misit Pater, et rubente
dextera sacras jaculatus arces
Terruit urbem.

et *Virgilius Georg. Libr. I. v. 283*

Ter Pater extructos disjecit fulmine montes.

et *L. c. v. 328.*

Ipse Pater, media nimborum in nocte, corusca
Fulmina molitur dextra: &c.

Fastu turgidi, aut nimio numini summo se reddendi similiore incitati studio, adeo hoc honoris genere delectabantur Principes, ut vel ipso imperii die hanc adpellationem auide adpetiverint, qua e contrario sapientiores et prudentiores noluerunt superbire. *PLINIUS* in *Traiano* atque *Augusto* hanc raram nec satis admirandam dignis effert laudibus modestiam, vid. in *PANEG. Cap. 21.* Tam praeclara sunt Ejusdem verba ut legi ac iterum legi mereantur, „Nonne his tot tantisque meritis novos aliquos honores, novos titulos merebare? „at tu etiam nomen Patris Patriae recusabas. Quam „longa nobis cum modestia tua pugna? quam tarde „vicimus? Nomen illud, quod alii primo statim principatus die, uti Imperatoris et Caesaris receperunt, tu „usque eo distulisti, donec tu quoque beneficiorum tuorum parcissimus aestimator, jam te mereri fatereris. „Itaque soli omnium contigit tibi, ut Pater Patriae esses, „antequam fieres. Eras enim in animis, in judiciis nostris: nec publicae pietatis intererat, quid vocarere, „nisi quod ingrata sibi videbatur, si te Imperatorem potius

„tius vocaret, et Caesarem, quam Patrem experiretur.
 „Quod quidem nomen qua benignitate, qua indulgentia,
 „exerces! ut cum civibus tuis, quasi cum liberis Pa-
 „rens, vivis! ut reuersus Imperator, qui priuatus exie-
 „ras, agnosceris! eosdem nos, eundem te putas: par
 „omnibus, et hoc tantum ceteris major, quo melior.
 Antiquitatum Romanarum scriptores de ortu huius ad-
 pellationis tantum referunt, quod, patefacta et elisa Ca-
 tilinae conjuratione nefanda, Ciceroni omnium primum
 id honoris genus sit datum, et successu temporis Impe-
 ratoribus de republica bene meritis fuerit commune.

Sanctior scriptura, ut, quae sit ipsorum dignitas,
 ad quam a Summo Numine sint euecti, et quae ipsis sit
 devotio persoluenda ac pietas, satis constet, quam plu-
 rimos refert titulos, quibus summi Imperantes sunt or-
 nandi. Nuncupantur λειτουργοὶ Θεοῦ, ministri Dei Rom.
 Cap. XIII. v. 4. 6. coll. Ephes. Cap. VI. v. 9. צבאים
 Superiores, Ecclesiast. Cap. V. v. 7. צבאים Dii Psal.
 LXXXII. v. 1. 6. צבאים Pastores Psal. LXXVIII. v. 71. seq.
 coll. 1 Chron. Cap. XII. v. 2. Cap. XVIII. v. 7. Jes. XLIV.
 v. 27. quibus cum denominationibus stilus N. T. quam
 adprime convenit, Matth. Cap. II. v. 6. ὅς τις ποιμαίνει τὸν
 λαόν μου, τὸν Ἰσραήλ, qui (Dux) pascet populum meum, Is-
 rael. Vox ποιμαίνειν quod regiminis conceptum invol-
 vat, ut ex aliis, ita ex Apocalypf. Cap. XIX. v. 15. dilu-
 cide patet, αὐτὸς ποιμαίνει αὐτὰς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ipse reget
 illas (gentes) virga ferrea. Quam abutantur Pontificii
 hocce significatu vocis ποιμαίνειν ad peruertendum dictum
 Joh. Cap. XXI. v. 15. inter Theologos constat. Confe-
 ratur LAMPIUS in *Commentar. in Johan. ad hunc lo-*
cum. Nec in oraculis divinis titulus Patris est inusita-
 tus.

tus. Duo, ut fidem faciam dictis, liceat adducere loca. Ex spelunca, qua latuerat, egressus David Sauli, acclamabat **אבי דוד** Mi Pater! vide pallii tui alam in manu mea 1 Reg. Cap. XXIV. v. 12. Patrem quidem ex affinitate ob matrimonium cum Michal, ejusdem filia, contractum poterat ipsum adpellare; at, cum amoris, quo focer generum amplecti tenetur, hucusque esset immemor, omnemque ipsum interficiendi sollicitate quaesivisset occasionem, longe probabilius est, Davidem hac blanda adpellatione ei officia in mentem fuisse revocaturum summis Imperantibus in cives suos probe observanda, et ad ineundam amicitiam secum ac injustam iram missam faciendam commaturum Regem. Alter isto longe clarior, qui huc referri potest, locus exstat 1 Chron. Cap. II. v. 42. - **מִשֶׁחַח בֶּן־זִפְחִי** Meschah (filius Calebi fratris Jerachmeelis) ipse fuit Pater Ziphæorum. Non facile quis hanc confundet vocem cum Zipho, 1 Chron. Cap. IV. v. 16. commemorato, qui hunc Ziphum filium fuisse Jehallelelis attendit. **זִפְחִי** hoc loco potius erat urbs in tribu Judæ cum aliis urbibus **מְלִים** sita, teste Josua Cap. XV. v. 24. Colligendum igitur erit, Meschah ratione regiminis, quod in urbem **זִפְחִי** gerebat, titulo Patris fuisse ornatum.

Verfantur nonnulli in ea opinione, jam apud Aegyptios hunc honoris titulum fuisse in usu, patrocini-um quaesituri in voce **אבנ** a B. Luthero explicata, der-ist des Landes Vater, Genes. Cap. XLI. v. 43. Non nobis est animus de ejusdem usu apud Aegyptios disputandi, sed de eo mouemus quaestionem, utrum vox ex lingua ebraica sit deducenda, atque huic faueat interpretationi. Tantis circumvoluta est tenebris, tamque difficilis

facilis intellectu, ut b. Lutherus de veritate et certitudine versionis suae ipse dubitauerit, scribens: Was Abh-
rech heisse, lassen wir die Zänker suchen bis an den jüngsten
Tag. Causam, cur vox criticorum et philologorum
ingenium ad hanc usque aetatem exercuerit, fuisse ar-
bitramur praeconceptam ac falsam ipsorum opinionem,
quod sit ebraeae originis. Liceat nobis, quae nos in
contrariam ducunt sententiam, paucis exponere ratio-
nes, et breuiori spurias interpretationes subicere exa-
mini. Ex verborum textus cohaerentia satis elucet,
quod Rex Aegypti Josephum, virum de republica me-
ritissimum, non solum in summam, regia dignitate mo-
do sibi reservata, euexerit totius regni sui praefecturam;
sed et hancce voluntatem civium suorum unicuique de-
clarandam curauerit, quo ad debitum ei exhibendum
cultum atque honorem fiat populus alacrior et prom-
tior. Ut igitur eo, cuius minime rudis et expers es-
set turba, sermone, regium promulgaretur mandatum,
utique necesse fuit. Quam vero nullam aliam fuisse lin-
guam, nisi vernaculam, in apriuo est positum. Accedit,
quod Aegyptii, occasione se offerente, cum aliis
per interpretes sermones instituere fuerint soliti, id quod
docet exemplum Josephi, qui licet fratrum sermonem
probe intelligeret, per eosdem tamen cum illis loque-
batur, Genes. Cap. XLII. v. 7. & 22. Hinc ipsorum
sententia magnam probabilitatis prae se fert speciem, qui
cum b. Pfeiffero in Dub. Vex. pag. 183. ex aegyptiaca
aut coptica lingua significatum ejusdem conati sunt re-
petere. Nec objici potest, Moisen hanc vocem in suum
transulisse sermonem. Nam siue ante Israëliitarum, ut
nonnulli contendunt, siue post eorumdem egressum ex
Aegy-

Aegypto primum suum scripserit librum, nulla plane probabilis erit huius rei causa, cum Israëlita ob mutuum cum hac gente commercium sermonis ejusdem non potuerint esse ignari. Ipsa inspectio unumquemque facile docet, in libris Mosaicis haur pauca legi vocabula peregrina, nimirum, Aramaea, Persica. Aegyptiaca et Arabica, quorum catalogum praeter alios exhibet *Celeber. JOH. SIMONIS in Arcano formar. P. II. Sect. IX. p. 625. et in Onomast. Sect. XI. §. IV. p. 593. seq.* In ipso hoc capite sunt quaedam voces aegyptiacae. Sic ex mente Praestantissimorum Criticorum ad easdem est referenda, Ἰν , Ἡλιόπολις , urbs Aegypti Genes. Cap. XLI. v. 45. Cap. XLVI. v. 20. פִּרְעֹה Genes. Cap. XLI. quam per Patrem Patriae interpretatur A. MULLERUS in *Gloss. S. p. 64*, cui quoque adlentitur LUDOLFUS in *comment. Histor. Aethiop. p. 223.* JOSEPHUS vero testatur, Pharaonem Aegyptiis Regem significare ac primitus fuisse nomen adpellativum, successu vero temporis in proprium degenerasse. A Vulgato redditur Rex Genes. Cap. XLVII. v. 2. Et denique פַּרְעֹה , Genes. Cap. XLI. v. 45. Lutherus interpretatur per: Den heimlichen Rath, *Versio LXX.* per φονδομφανήχ , Philo, quem laudat CAMP. VITRINGA *Observ. Sac. Libr. I. Cap. V.* per *Interpretem somniorum*, Vulgatus, per *Mundi servatorem: Versio Syriaca, cui Secreta sunt aperta.* KIRCHERUS in *Prodr. Copt.* afferit, vocem denotare *vatem futurorum* et ex lingua coptica hunc eruit significatum, ut alia vocabula silentio praeteream peregrina. Ad objectionem, quae hic posset moveri, quod ejusmodi voces contra stili puritatem impingant et elegantiam, jam responderunt critici eruditissimi. Vid. S. R. D. JOH. GOTTL. CARP-

ZOVIVS

ZOVIUS in *Critica S.V. T.* p. 199. et *Job. Simonis in Introduct. Gram. Critica in Ling. Hebr.* p. 12. qui ibi vocem nostram adducunt et pro exotica habent. Pugnant denique pro eadem sententia longe graviores rationes, cum Interpretes, linguae ebraicae minus indocti, voci huic longe alium tribuant significatum, quam qui, si esset ebraica, eidem posset competere. *Onkelos* eam hac illustrat explicatione אֲבִי רֵי — מַלְכָּה hic est Pater Regis, seu ut Romani loquuntur, Pater Patriae, quam componit ex ebr. אֲבִי et Syr. רֵי Rex s. regnum. *Syrus Interpres* hoc comma ita vertit: Et sedere fecit illum in curru secundo suo et vocavit (proclamavit) coram ipso אֲבִי וְשִׁלְתָּהּ עַל כָּל־הָאָרֶץ וְעַל כָּל־הָעָם super omnem (illam) terram Aegypti. *Seniores LXX*, quia vocem non intelligebant, eam praeterierunt. Versio totius commatis haec est: καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἄρμα τὸ δεύτερον τῶν αὐτῶν, καὶ ἐκήρυξεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ κήρυξ. In textu quidem originali vox, praeconem denotans, explicite haut occurrit, sensus tamen eandem praesupponit, quam ob rem versio magis laudanda, quam erroris accusanda erit. Eruditi quidam, quod in transitu monemus, asserunt, *Seniores LXX*, vocem hanc de genuflexione exposuisse, ast minus recte iisdem hanc adscribi mentem, satis clarum est. *Vid. Rambachius in adnot. ad Stackhousii* *Vertheidigung der Biblischen Geschichte* P. II. p. 572, qui forsan eruditos fuit secutus ita sentientes in *adnot. ad Allgem. Weltgeschichte* Tom. II. p. 320. *Symmachus* in sua versione haud mutatam retinuit vocem, nostramque corroborat sententiam.

Sed singulas atque potiores de hac voce eruditorum interpretationes dijudicemus, ac simul rationes, quibus

B

bus

bus suam stabilire sententiam student, examinemus. Primum teneat locum eorum expositio, qui vocem **אִבְרָךְ** a radice **בִּרַךְ** genua flectere derivant. Antiquiorum Interpretum quamplurimi hanc non solum amplexi sunt sententiam, sed et recentioribus ea admodum placet, nimirum *Auctoribus der Allgem. Welthistorie Tom. II. p. 320, Auctoribus Commentarii literalis a b. Telleri translati, Thomae Stackhousio in der Bertheidigung der Biblischen Geschichte Tom. II. p. 570, et aliis.* Concedendum omnino erit, quod ejusmodi significatum radix **בִּרַךְ** in sacra admittat scriptura Genes. Cap. XXIV. v. II. Qui vero respiciunt ad constantem loquendi ac scribendi usum apud Auctores sacros, illi, quoties innuit cultum, de cultu summo Numini, non vero hominibus præstando, radicem esse interpretandum intelligent. Clara ac satis certa sunt loca: **וַיִּבְרַךְ עַל-בְּרַכְיוֹ נָגַד כָּל-קָהָל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׁ כַּפָּיו** flexus in genua sua (Salomon) coram tota congregatione Israël expandit manus suas versus caelum 2 Chron. Cap. VI. v. 13. et **בָּאוּ בַשְׂתַּחֲוָה וַיִּבְרְעוּ נִבְרָכָה** venite, adoremus, incurvemus et genua flectamus coram Jehovah Psal. XCV. v. 6. Quis vero affirmaverit, Josephum, cujus pietas et religiosa devotio in sacris saepe celebratur litteris, id genus honoris sibi tribui passurum, quod soli Deo exhibendum? Nec, quod maxime notandum venit, iis in locis, ubi cultus Josepho præstiti fit mentio, radix **בִּרַךְ** e contrario aut **נָפַל** aut **הִשְׁתַּחֲוָה** occurrit, Genes. Cap. XLII. v. 6. Cap. XLIII. v. 26. Cap. XLIV. v. 34. Quodsi vero **אִבְרָךְ** hoc loco conceptum genuflexionis inuolueret, consequens esset, ut citatis locis legeretur, alias epim usus loquendi apud sacros scriptores foret inconstans atque vagus. Non

Non una eademque est quoque iis, qui etymon hujus vocis in פְּרָשׁוֹת quærunt, de tempore mens et cogitatio. *R. Jonah et R. Dav. Kimchi, Buxtorfius in Thesouro Gram. L. S. Libr. I. Cap. XVII. p. 136. et in Lexico pag. 90. cui adplaudit Jac. Saurinus in den Betracht. über die wichtigsten Begebenheiten des A. u. N. T. P. I. p. 508, Drusius in Quaest. Hebr. Libr. II. Quest. 71, Crinesius in exercitat. Hebr. Quest. II, Fesselius in animadvers. S. Libr. IX. Cap. I, Gussenius in comment. Ling. Hebr. sub voce פְּרָשׁוֹת &c.* Infinitivum in Hiphil esse affirmant, ut sensus sit: proclamatum fuit ante Josephum per præcones regios, Regem eum constituisse Præfectum Aegypti, ideoque coram ipso genua esse flectenda, ac debito ipsum afficiendum esse honore. Duo vero momenta probe observanda veniunt contra hanc explicationem. Conjugatio Hiphil præter abstractivam, sunt verba b. *Danzii in Interprete Cap. III. §. 51*, verbi significationem supperaddit tanquam adjunctum formalem sui notionem determinans, efficere, incitare, promovere, jubere, permittere &c. qui vero formalis significatus vocis פְּרָשׁוֹת, præsupposita hac sententia, aut plane tollendus erit, aut certe minus planum ac clarum sistit totius commatis sensum. Porro alternatio litterae פּ pro ה infinitivi Præformativa esset admittenda, dum ad formam verbi loco פְּרָשׁוֹת legendum esset הִפְרָשׁוֹת, quae tamen inter litteras rarior est, ac inter puncta vocalia, ex quibus in ipsa voce, ut in Conjugatione Hiphil frequenter fit, pro chireck longo alternat tsere. *BUXTORFIUS* magnus ille Criticus ad regulam: litterae unius organi facile inter se alternant, prouocans, voces הִפְרָשׁוֹת *Jes. Cap. LXIII. v. 3. & אֲשִׁכִּי Jerem. Cap. XXV. v. 3* illustrationis causa affert.

affert. Quam vero regulam ad tam graves tollendas circa vocem nostram difficultates minus sufficientem esse, quilibet intelligit. Neque obstat, ut ille contendit, loci structura. Infinitivus enim וְנָתַן a voce יָקַר ex priori hemistichio repetenda, construitur, sensus enim est: regii praecones proclamarunt, Regem quoque eum constituisse super universam terram Aegypti. Coniungunt quidam, quibus praeformativa נ faceffit negotium, aegyptiace a Mose vocem esse scriptam, *vid. AINSWORTHUS in Genes. ad h. l., et Comment. Litter. in Annot. ad h. l.* Sed quis est, qui nulla probabili ratione hanc suffultam esse conjecturam, non perspiciat? Aequae falsa et spuria quoque, me quidem iudice, est illorum sententia, qui vocem אֲבִירִי secundam personam sing. Imperat. Hiph. esse contendunt, et ita interpretantur: proclamatum fuit: flectite genua, quo in errore sunt *Aquila, Vulgatus*, et quos citat b. PFEIFFERUS *in dubiis vexat. pag. 181.* Premit hanc expositionem praeter alias difficultas, quod numeri enallage sit affirmanda, ac si scriptum fuisset הֲבִירִי. Nullam vero, cum vocem esse linguae Ebraicae nondum fuerit evictum, causam ejusmodi figurae grammaticae adesse, potius erit affirmandum. Denique nonnulli contendunt, אֲבִירִי derivaturi ex אֲבִיר vocem esse primam personam singul. futuri Hiphil. Cum Philologiae principiis licet haec formatio nullam habeat repugnantiam, nullum tamen, re accuratius pensitata, meretur adsensum. *Aben-Esra* et qui ex eius stant partibus, vocem אֲבִירִי ad populum seu turbam Josepho publice novos honores gratulantem, atque devotionem sancte pieque promittentem restringunt, quasi ex turba unusquisque alta proclamaverit

verit voce: Ego flectam genua. In antecedentibus vero nulla fuit populi ac multitudinis mentio injecta, adeoque sensus scripturae magis infertur, quam ex eadem eruitur. Alii in eam descendunt sententiam, praecones regios Regis sui nomine et auctoritate proclamasse: Ego (Rex) volo et jubeo, ut genua flectatis, seu ex VARENII mente apud PFEIFFERUM: Ego omnibus impero genuflexionem. Cogitent velim, ita sentientes, in stilo historico personarum permutationem atque alternationem non aequae ac in stilo prophetico, esse adeo frequentem et usitatam. Sermo fuit Mosi in antecedentibus de tertia persona v. c. וַיִּרְכָּב sedere fecit et וַיִּקְרְאוּ proclamant, quae igitur est ratio hujus permutationis?

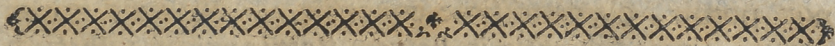
Pedem promoveamus ad alteram vocis מֶלֶךְ expositionem, cui cum MORINO de Ling. Prim. p. 131. et BRAUNIO in Selectis S. Libr. IV. Cap. 7. §. 88, LUTHERUS calculum suum adjecit, dum reddit: Der ist des Landes Vater. Interpres chaldaeus vocem compositam esse putat ex ebraica voce מֶלֶךְ et Syr. מֶלֶךְ quam regem significare auctor quoque est R. Salom. JARCHI. Videtur huic expositioni favere Genes. Cap. XLV. v. 8. ubi Moses Josephum fratribus ad patrem suum, quo eum adducerent, reditum parantibus, dixisse commemorat, se constitutum esse לְמֶלֶךְ לְפָרְעֹה in Patrem Pharaonis. Quamvis haec explicatio magnam probabilitatis prae se ferat speciem, omni tamen destituta est veritate ac certitudine hermeneutica. Extra dubium positum est, linguam quamcunque perfectam voces hibridas s. diversarum originum respuere. Quum igitur Moses linguae puritatem ebraicam ac elegantiam semper respexerit, minime

probabile est, ipsum terminos ex sermone syriaco et hebraico compositos fuisse adhibiturum. Nec populus judaeus, cujus in gratiam haec Moses refert, nec ipsi Aegyptii, si praecones voce hybrida fuissent usi, clarum ac certum rei indigitandae sibi formare potuissent conceptum. Quod locum, Genes. Cap. XLV. v. 8. ad quem se recipiunt patroni hujus sententiae, concernit, longe alium requirit sensum, quam qui ei affingitur. Quodsi haec dicti esset mens, contra sapientiam ac prudentiam Josephus non modo egisset, sed et Patris auctoritatem adeoque longe majorem, quam Rex eidem tribuerat, sibi vindicasset Genes. Cap. XLI. v. 40. **אֲנִי הָאֵלֹהִים אֲנִי הָאֵלֹהִים** ast hoc solio major te futurus sum. Afferendum rectius erit, quod Josephus se ratione domus regiae rerumque familiarium, quarum cura aequae ac imperandi potestas ipsi erat concredita, vocaverit Patrem, s. Patrem familias. Quem sensum hujus dicti esse testatur Pharaonis sermo, Genes. Cap. XLI. v. 40. quo declarat, se ipsum praeficere non modo toti domui suae, sed et totam Aegyptum debere ei testari osculo subjectionem, i. e. obedire, vid. Psal. II. v. 12. *Gerhardo Joh. Vossio de Theologia Gentili s. de Idololat. Libr. I. Cap. 29.* haec a nobis profligata adeo arridet sententia, ut ex nominis Apidis convenientia et vocis **אֲבִי** conjiciat, apud Aegyptios Josephum olim sub bovis ac vituli imagine ac symbolo publico fuisse affectum honore. Mentem suam his concepit verbis: „Quum aegyptiacam linguam et hebraeam discrepasse quidem in non paucis; attamen in plurimis etiam convenisse constet: facile adducor, ut credam, Apis nomen fuisse illud, quo Josephus in sacris nuncupatus. Nempe ut exprimat hebraeum

bio, Potiphara, cujus filiam habebat Patriarcha conjugem, fuisse sacerdotem. Vox enim כֹּהֵן designat quoque Principem, qui et sacerdotio saepius apud suos fuit functus, uti Caesares Romani olim Pontificatu. Fidem assertis nostris conciliant Scripturae S. effata, 2 Sam. Cap. VIII. v. 18. & Cap. XX. v. 26. imo et legi merentur HACKSPANNUS in *Miscell. Libr. I. Cap. V. Sect. 15*, et Seldenus de *Synedriis Libr. I. Cap. 16. p. 452. seqq.* Auctores igitur *Commentarii Literalis* eam vocem per Satrapam, et civitatis summum Praesidem recte interpretantur. Josephus praeterea, si ipsius socerum fuisse sacerdotem VOSSIO concedamus, minime concesserit, sibi cultum sub signo exhiberi hieroglyphico, cum, quam pronus sit populus nefandae deditus superstitioni, veraeque expers religionis, ad cultum idololatricum, haberet cognitum atque perspectum. Nec cum sacra scriptura haec conjectura poterit conciliari. Moses enim commemorat, memoriam beneficiorum ab Josepho in omnem terram Aegypti collatorum statim post ipsius obitum ex animo Aegyptiis excidisse, Exod. Cap. I. v. 6. id quod fieri haud potuisset, si sub Apidis cultu publico ornatus fuisset honore.

Restant adhuc quaedam levioris momenti expositiones, paucis nunc tangendae. Talmudicis, referente Gusselio in *Comment. L. X. p. 791.* composita videtur ex כֹּהֵן Pater, et Latin. רֶגֶל Rex, ut idem sit significatus, quem Onkelos supra citatus innuit. De Herode ex servili statu vel genere ad regnum Judaeorum evecto in Talmud dicitur: לֹא רֶגֶל וְלֹא בֶרֶךָ non est rex, neque filius regis, hoc est לֹא מֶלֶךְ וְלֹא בֶן מֶלֶךְ ut R. Salomon interpretatur et in Gemara: מֶלֶךְ רֶחָא? Recha?

Recha? מלכותה Regnum sive Rex codice Baua Bathra
 Cap. I. fol. 41. Ed. *Castellus in Lexico Heptagl. Col. 437*
 persuadet sibi aliisque, compositam esse מלך ex אב
 Pater et נן tener a Rad. נן mollescere i. e. Pater (ra-
 tione prudentiae et sapientiae) tener (ratione iuventutis)
 Utraque expositio, voces hibridas statuens, contraria-
 tur stili puritati, et jam hac ex ratione erit respuenda
 atque rejicienda. Rabbini praeterea in eo gravissime er-
 rant, quod jam ætate Mosis fuerit usus voces ex lin-
 gua latina et aliis componendi. Constat autem inter
 omnes, quod, republica judæorum a Romanis everfa et
 sub suam redacta potestatem, vocabula latina civitate ebrai-
 ca sint donata, atque in usum transierint judæorum.
 Quodsi denique *Castellus* sibi notasset, dubium esse, ejus-
 modi titulus honori an dedecori fuisset Josepho; sane in
 tam absonam haut incidisset sententiam, 1 Tim. Cap.
 IV. v. 12.

Sed ut ad disputationis hujus qualiscunque occa-
 sionem tandem deveniam, indicenda mihi est sollemnis
 in Ducali nostro Gymnasio panegyris, qua faustissimo
 nunc recurrentem sidere *Natalem*

C

Sere-

Serenissimi Ducis Principis ac Domini
 DOMINI
CHRISTIANI LVDOVICI,

Ducis regnantis Megapolitani, Principis vetustae Gentis
 Henetae, Suerini ac Raceburgi, Comitis item Suerinen-
 sis, Terrarum Rostochii ac Stargardiae
 Dynastae,

Patris Patriae Indulgentissimi,
 Domini nostri et Nutritoris hujus Gymnasii longe
 clementissimi,

celebrare constituimus. Nefas ac piaculum foret, si
 Gymnasium nostrum, cuius Musæ hucusque sub alma
 tutela tanti Principis tot tantisque ornatae sunt benefi-
 ciis, diem illum sine publica declaratione devotionis ac
 pietatis dimitteret, quo provida cura *summi rerum hu-
 manarum Præsidis ac custodis*, nativitate *Patris Patriae*,
 omnibus terris *Meclenburgicis* felicitatem, qua major esse
 non potuit, clementissime concessit. Ne quid igitur
 eorum, quae subjectio in *Patrem Patriæ* exigit, infectum
 relinquamus, *novem juvenes supremi ordinis, ad meliora
 quævis adspirantes*

- I. JOHANNES JOACHIMUS WEHNCKE,
Gustroviensis,
- II. FRIDERICVS SIMON ECKARDT,
Neostadiensis,
- III. CHRISTOPHORUS HENRICUS JACOBSEN,
Gustroviensis,
- IV. JOHANNES CHRISTIANVS VON THIEN,
Gustroviensis,

v. CHRI-

- v. CHRISTIANUS JOACHIMVS OTTO,
Dargunenſis,
- vi. JOHANNES HERMANN GERLING,
Rostochienſis,
- vii. JOHANNES MATTHIAS MARTINI,
Rostochienſis,
- viii. JOACHIMUS ANDREAS PRIES,
Rostochienſis,
- ix. SAMUEL GUSTAVUS OERTHLING,
Rostochienſis,

præſto ſunt, qui lætitiâ *terrarum Meclenburgicarum* ſuis indicabunt declamationibus, atque jubila ſua et ovationes civium votis immiſcebunt ardentiffimis. Et quum in *Sereniffimo noſtro Principe* ac *Duce* virtutes *Patris Patriæ* ſunt venerati, feſto huic diei accommodatiorem dicendi materiam haut invenire potuerunt, quam ſi de *characteribus Patris Patriæ* inſtituerent ſermones. Itaque

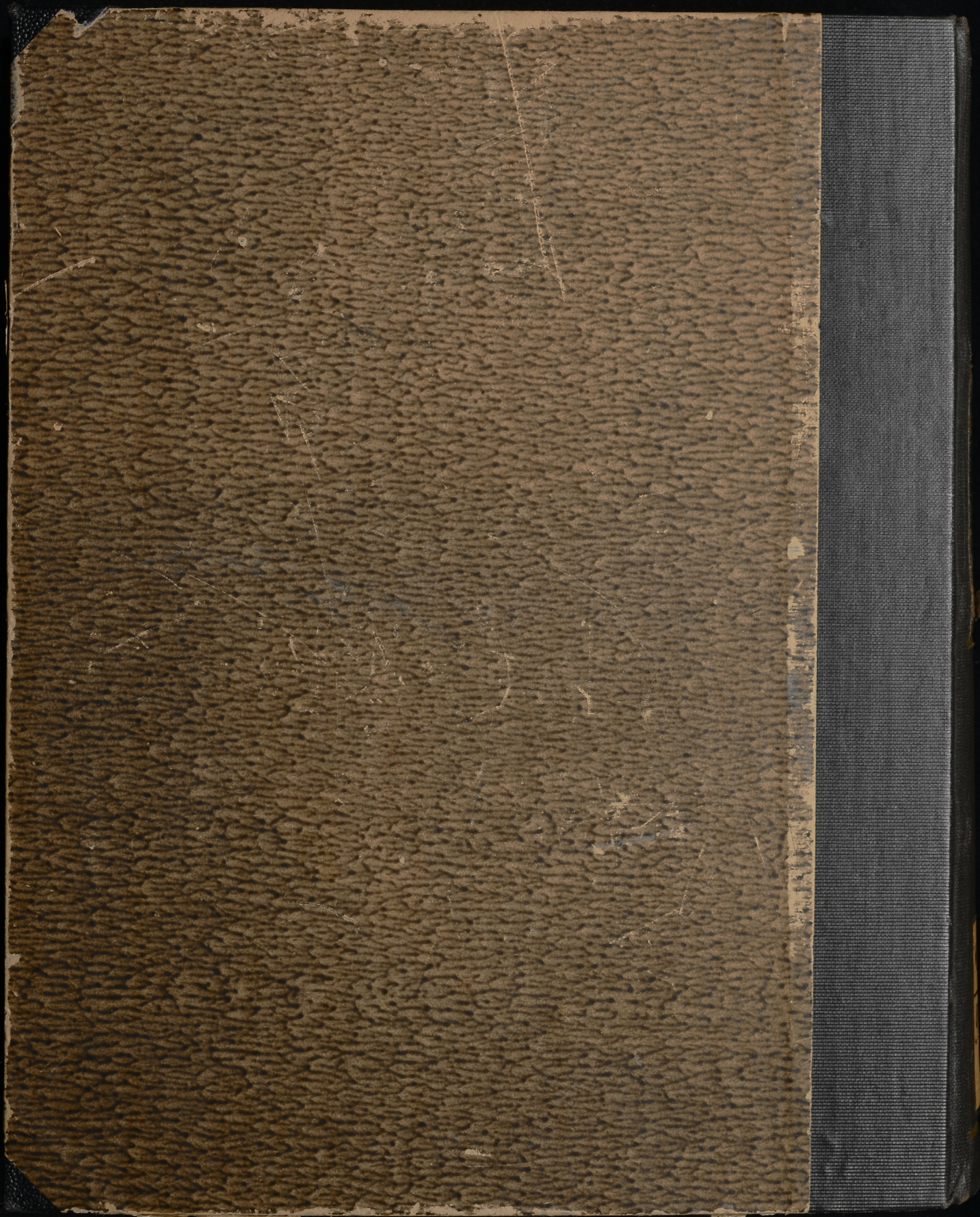
Primus de *tituli Patris Patriæ præſtantia* oratione latina aget,
 ſecundus *amorem verae religionis in Patre Patriæ* carmine teutonico laudabit,
 tertius de *cura Patris Patriæ circa virtutem* patrio idiomate dicet,
 quartus *amicitiâ in alios Imperantes*,
 quintus *amorem in ſuos cives*,
 ſextus *ſapientiam et prudentiam*,
 ſeptimus *juſtitiam Patris Patriæ characteres* eſſe orationibus latinis probabunt,
 octavus de *felicitate civium, de Principis, Patriæ Patris regimine gloriantium*, oratione germanica declamabit,

nonus denique *Serenissimo Duci nostro, Patri Patriae,*
Natalem humillime gratulabitur, omne felicitatis genus
idiomate eodem adprecaturus,

Quibus oratoribus, quorum imperitiam diei sollemni-
tas compensabit, et submississima pietas in *Principem*
optimum, ut *Illustre Dicasterium Meclenburgicum, Ex-*
cellentissimi Domini Consilarii, Doctores et Licentiati,
Verbi Divini Antistites religiosissimi, Amplissimus urbis
Senatus, Honoratissimi Domini Collegae, humanissimique
Musarum, quas haec urbs alit, *Patroni, ad diem XV. Maji*
a meridie circa horam II. in auditorio Gymnasii maximo
praesentia honorifica adesse, benevolasque praebere ve-
lint aures, omni, qua potest et debet fieri, reuerentia
et observantia rogo et invito.

P. P. Gustavoviae die XIII. Maji A. R. S.
M. D. CCLIV.

als auf den Staat seyn. Er wird einer zügellosen
heit, woraus Spaltungen, Sectirerey, Verfol-
d Kotten entspringen, mit sanftmüthigem Ernst
hun. Er weiß es, daß die Religion, die Christus
dem Staate gute Bürger, arbeitsame, aufrichtige,
ehrliebe und rechtschaffene Unterthanen verschaffet.
es, daß die so theuer erworbene Bekenntnißbücher
rche eine Schutzwehr unsrer Ruhe und Sicherheit
onsübungen sind. Er wird daher diese gegen alle
ngen in seinen Schutz nehmen. Dem Höchsten
! daß wir noch in so manchem Minister, von dessen
Weisheit und Klugheit die Wohlfahrt ganzer
abhänget, einen Freund Christi, der seiner Reli-
e macht, hochzuschätzen, das Glück und die Freude

dieser Betrachtung giebt mir die milde Stiftung,
thätige Gesinnung Sr. Excellenz des Hochwohl-
en Herrn, Herrn Christian Ulrich von Ke-
— — — gegen unsern Musentempel Gele-

Nach diesem Institut, welches dem Herrn Beheim zum unvergeßlichen Ruhm gereichen wird, soll das in der Reformation des großen Luthers am 31sten durch eine deutsche Rede, welche der Feyer dieses maß ist, vor den öffentlichen Lehrstunden dem Höch-Preise jährlich erneuert, und unter fleißige und geschüler Bücher ausgetheilet werden. Keine Zeit wohl mehr die Erneuerung dieser Wohlthaten, welche seiner Kirche erwiesen, als eben die gegenwärtige, die von so vielen verkannt werden. Der Herr Beheim hatte im vorigen Jahre sein funfzigjähriges Amtsauf einem seiner Rittergüter gefeyret, und war in von dem Allerhöchsten mit vieler Munterkeit des und Leibes geseegneten hohen Alter von einer zahlreichen